MAJA LUNDE

SNIEGO SESĖ

Kalėdų istorija

Iliustravo LISA AISATO

TYTO ALBA

MAJA LUNDE

SNIEGO SESĖ

Kalėdų istorija

Iliustravo LISA AISATO

Iš norvegų kalbos vertė

Alvyda Gaivenienė

VILNIUS 2019

Maja LUNDE, Lisa AISATO
SNØSØSTEREN
Kagge Forlag AS, Oslo, 2018

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).
Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.
Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

This translation has been published with the financial support of NORLA

NORLA
NORWEGIAN LITERATURE ABROAD

© Text: Maja Lunde
© Illustrations: Lisa Aisato
First published by Kagge Forlag AS, 2018
Published in agreement with Oslo Literary Agency
© Alvyda Gaivenienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2019
© „Tyto alba“, 2019

ISBN 978-609-466-429-8

I SKYRIUS

Noriu tau papasakoti apie Hedvigą. Apie tai, kaip ji tapo geriausia mano drauge ir kaip ją praradau. Ir apie savo seserį Junę, kuri jau mirusi, tačiau visuomet išliks gyva mano mintyse.

Kai pirmąsyk pamačiau Hedvigą, ji stovėjo nosimi prigludusi prie baseino pastato lango. Pirmiausia ir pastebėjau jos noselę. Su daugybe strazdanų. Mergaitė vieniša stovėjo lauke ir žvelgė vidun. Snaigės leidosi ant mergaitės, gulė ant kepuraitės ir iš po jos

styrančių ugninių plaukų, krito ant storo vilnonio paltuko, kuriuo ji vilkėjo ir kuris, beje, taip pat buvo raudonas ir toks mielas lyg nykštukų drabužėliai.

Tądien buvau jau gana daug laiko praleidęs baseine. Tuo metu plaukiodavau dažnai, beveik kas dieną. Nuo vieno krašto ligi kito. Daugiau laiko praleisdavau po vandeniu nei virš jo, kas antrą grybšnį išnerdavau įkvėpti ir vėl panirdavau. Man patiko toks ritmas. Iškilus įkvėpti, padaryti grybšnį, nerti po vandeniu, iškvėpti ir vėl padaryti grybšnį. Baseino takelyje apie nieką kita negalvodavau, tik kaip kvėpuoti ir kokius judesius atlikti vandenyje. Beje, man tai puikiai sekėsi. Plaukiodamas kiekvieną dieną, galų gale imi ir neišvengiamai išmoksti plaukti kaskart vis greičiau. Kas sykį siekdamas užfiksuoti geriausią laiką, plaukdavau keliomis šimtosiomis sekundės dalimis greičiau.

Iš tiesų tai pradėjau plaukioti baseine tik todėl, kad jį lankė Jonas. Jis buvo mano geriausias draugas, nė vienas iš mūsų nemėgome futbolo, todėl beliko plaukioti. Jis buvo kartu su manimi ir tą dieną, kai pasirodė Hedviga.

Į baseiną Jonas atėjo kiek vėliau nei aš. Pamenu, kaip jis stovėjo ties baseino kraštu ir drebėjo. Spoksojo į vandenį, tarsi bijotų šokti į jį. Nuplaukiau prie jo, išlipau iš baseino ir atsistojau šalia.

– Labas, – pasisveikino Jonas.

– Labas, – atsakiau.

– Ar vanduo šaltas? – pasiteiravo jis.

– Šaltokas, – pasakiau. – Kaip visuomet.

– Aišku, – ištarė Jonas.

– Lauke šalčiau, – kalbėjau.

– Taip, – pritarė Jonas. – Ir sninga.

– Matau, – tepasakiau.

– Tačiau vakar snigo stipriau, – prisiminė jis.

– Taip, – sutikau aš. – Greičiausiai.

– Iš tiesų, – patvirtino Jonas.

– Taigi, – sumurmėjau.

Ir daugiau nieko nekalbėjome. Stebėjau, kaip vanduo varva nuo manęs ant mėlynų grindų plytelių. *Tekšt, tekšt, tekšt*. Turėčiau dar ką nors pasakyti, staiga sumojau. Jonui pasidarė šalta, nes jis apsivijo save rankomis, lyg norėdamas apsiginti nuo šalčio. Nieko keista, kad jis taip greitai sušalo – buvo liesas it nendrelė. Prie žemiausių klasėje, kaip ir aš. Ir tuo buvome panašūs.

Tikriausiai galvoji, kad mudu su Jonu draugavome tik todėl, kad abu buvome žemaūgiai, mums prastai sekėsi žaisti futbolą ir neturėjome apie ką šnekėtis. Tačiau anksčiau mes turėdavome itin daug pašnekesio temų. Čiauškėdavome nuo tos akimirkos, kai susitikdavome iš ryto eidami į mokyklą, iki tol, kol išsiskirdavome, nes ateidavo laikas miegoti. Būdamas su Jonu niekados negalvodavau, apie ką dar reikėtų kalbėtis. Jis buvo tarsi mygtukas, kurį spustelėjus iš manęs pabirdavo žodžiai. Ilgi sakiniai, ir jie vis nesiliovė. O Jonui reikėdavo laiko, kad toks pat kiekis žodžių irgi išsiveržtų iš jo krūtinės. O jau tas mūsų juokas. Mudu su Jonu neįtikėtinai daug juokdavomės. Kikendavome lyg žagsėdami, besiraičiodami po grindis ir bevirpėdami. Mama šį juoką vadino treliavimu. Ji sakydavo, kad tai pats gražiausias jos girdėtas garsas, jis skambėdavo taip, tarsi iš mūsų birtų apvalūs balti perlai.

Tačiau ir šitai buvo anksčiau. Po vasaros mes jau nebesijuokėme. O kaskart sutikęs Joną galvodavau, ką jam pasakyti. Šnekėdavau tik trumpais sakinukais. Dažniausiai pokalbis sukdavosi apie orą. Niekada nebuvau tiek daug kalbėjęs apie orą, kaip per pastarąjį pusmetį. Visuomet manydavau, kad apie orą šnekasi tik suaugusieji.

Jonui, matyt, atrodė, kad jis nebegali daugiau šitaip šalti. O aš irgi ilgiau neapsikenčiau nuo manęs varvančio vandens, taigi abudu įšokome į baseiną.

Ir toliau plaukiojau krauliu pirmyn ir atgal, pirmyn ir atgal. Užmesdavau akį į šalia plaukiantį Joną, tačiau jis neišlaikė mano tempo. Pastaruosius mėnesius plaukiau greičiau už jį, nes kur kas dažniau treniravausi.

Iškildavau, įkvėpdavau, padarydavau grybšnį, vėl panirdavau, iškvėpdavau, padarydavau grybšnį.

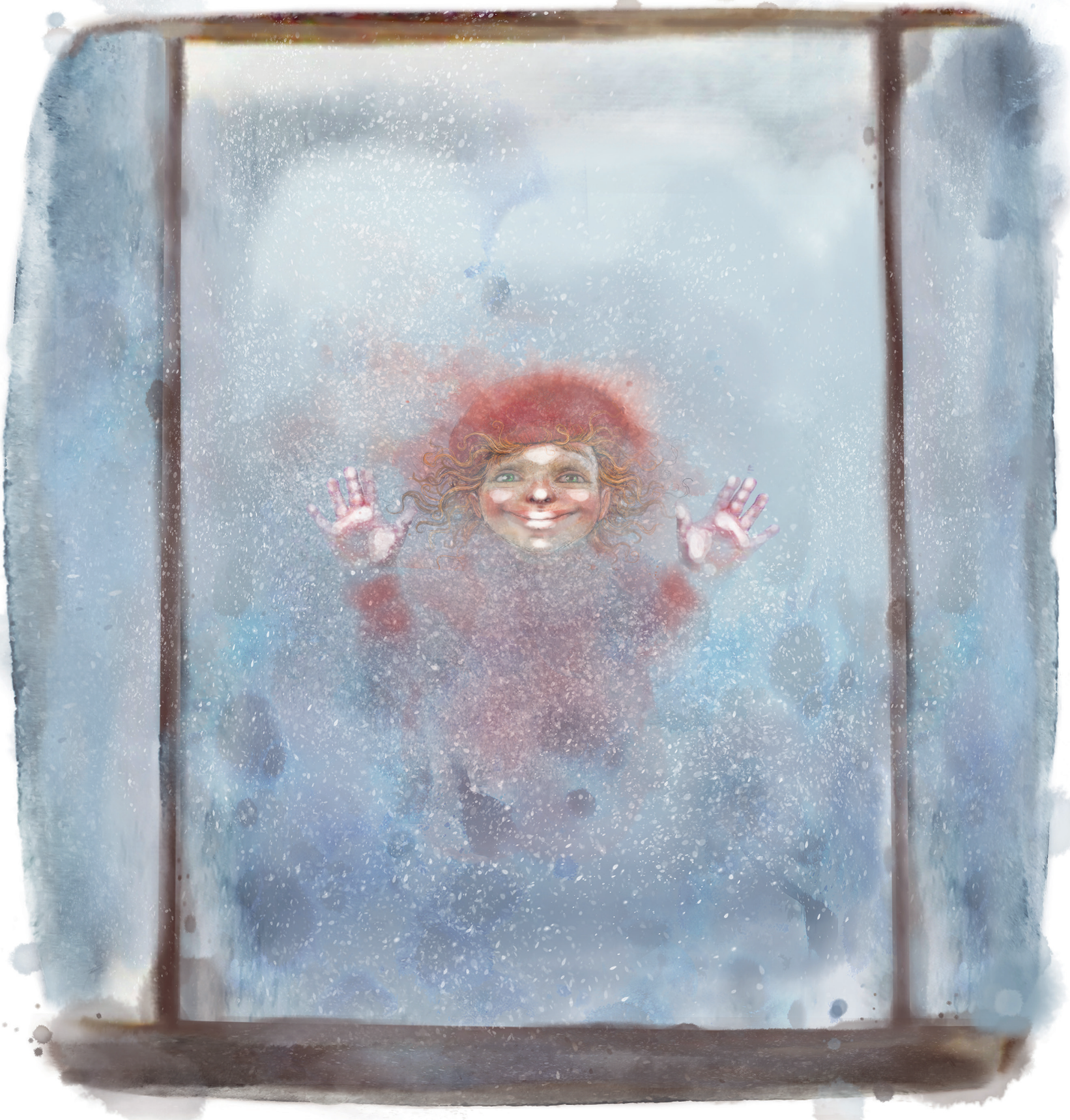

Staiga pajutau, kad nesiseka susikaupti. Pastebėjau, kad baseino prižiūrėtojai pasipuošė Kalėdoms savo kampelį. Palei langą, nukreiptą į baseiną, pasikabino spalvotą girliandą.

Kalėdos, taigi. Greit ir Kūčių vakaras. Gražiausia metų diena.

Įprasta manyti, kad Kūčios – geriausia metų diena, bet aš turėjau ir rimtesnių priežasčių su šia mintimi sutikti. Juk kaip tik tądien mano gimtadienis. Mane pavadino Julianu. Ir būtent šiemet man sueis dešimt metų. Apvalus skaičius sukaks per pačias Kūčias. Tai išties rimta priežastis džiaugtis. Bet aš visiškai nedžiūgavau.

Esu tikras, jog kiekvienas įsivaizduojame savaip, kokios turėtų būti Kalėdos. Pamąstome, *kur* jas sutiksime, *ką* užkabinsime ant eglutės, *kaip* Kalėdos kvepės ir su *kuo* jas praleisime. Ir norėtume, kad panašios šventės būtų kasmet. Šitaip mąsčiau ir aš. Štai kaip atrodydavo Kalėdos mūsų namuose.

Kūčių išvakarėse, kai mano sesės ir aš jau miegodavome, mama su tėčiu papuošdavo eglutę. Atsibudęs Kūčių rytą visada šiek tiek baimindavausi, kad galbūt jie dar nespėjo pasiruošti šventėms. Praverdavau savo kambario duris kiek įmanoma atsargiau ir tylut tylutėliai slinkdavau koridoriumi antrajame aukšte iki laiptelių, vedančių žemyn į pirmąjį. Čia stabtelėdavau, norėdamas pasitikrinti, gal ką išgirsiu. Klausydavausi kalėdinių garsų: angelų varpelių skimbčiojimo ant židinio atbrailos, židinyje degančių malkų spragsėjimo ir muzikos, kurios mama nuolat klausydavosi, – berniukų choro, giedančio „Tyli naktis“ arba „Maloni yra žemė“. Berniukai taip gražiai giedodavo, kad besiklausydamas visuomet pajusdavau lengvą virpuliuką.

Kai įsitikindavau, kad visi Kalėdų garsai savose vietose, tylomis nulipdavau žemyn. Tada nutipendavau prie svetainės durų ir vėl stabtelėdavau čia. Šįkart jau norėdamas užuosti. Juk turi ir kvepėti Kalėdomis. Mūsų namuose Kalėdos kvepėdavo eglių šakelėmis, smilkalais iš smilkyklės stovo, imbieriniais sausainiais, klementinais, cinamonu ir kakava, o tai patys geriausi dalykai, kokius tik žinojau. O įsitikinęs, kad namai išties kvepia Kalėdomis, įsidrąsindavau praverti svetainės duris.

Iš pradžių tik stovėdavau it įbestas ir mirksėdavau akutėmis. Visą kambarį nustelbdavo papuošimai, aplinkui būdavo taip miela, šilta, gražu ir spindėdavo auksu, kad man net kvapą užgniaužd avo.

Mama su tėčiu būdavo čia, abudu mane apkabindavo ir pasakydavo: „Sveikiname su gimtadieniu ir linkime gražių Kalėdų, brangus mūsų kalėdini berniuk. Ateik, išgersi kakavos ir papusryčiausi kartu su mumis.“ O prie padengto pusryčių stalo, nukrauto maistu, sėdėdavo mano seserys ir šypsodavosi. Visi trys palinkėdavome vienas kitam gražių Kalėdų: mažoji Augusta buvo gimusi rugpjūčio mėnesį, aš, Julianas, vidurinis vaikas, gimiau per Kūčias, o Junė, vyriausioji, – spėkite, kada gimusi ji?*

Junė – mano sesė. Per kiekvienas Kūčias ji sėdėdavo čia. Tačiau šiemet jos vieta prie stalo liks tuščia. Junės nebėra. Ji mirusi ir palaidota kapinaitėse. Ir galbūt todėl nebuvo itin keista, kad šią popietę plaukiodamas pirmyn ir atgal po baseiną mąsčiau apie tai, kokios šiemet bus Kalėdos.

Vėl bandžiau susitelkti į plaukimą. Iškilus įkvėpti, padaryti grybšnį, nerti po vandeniu, iškvėpti ir vėl padaryti grybšnį. Tačiau netaisyklingai įkvėpiau ir įtraukiau vandens. Jo pateko ir į nosį, ir į burną. Nuplaukiau prie krašto, kur negilu, ir atsistojęs pakraštyje ėmiau kosėti. Ir šitaip bekosėdamas pastebėjau Hedvigą. Ji stovėjo lauke ant sniego ir žvelgė vidun. Spaudė strazdanotą noselę prie lango, kol toji nubalo. Staiga mergaitė atkreipė dėmesį, kad aš ją pastebėjau, nes kiek atšoko nuo lango ir nustebusi pažvelgė į mane. Apsidairiau aplinkui, niekas daugiau nebuvo jos pastebėjęs. Jonas tebeplaukiojo po baseiną pirmyn ir atgal nesidairydamas niekur kitur, tik į vandenį. Tačiau aš išvydau mergaitę, o ji stebėjo mane. Be to, ji kilstelėjo ranką ir pamojo.

Aš irgi pamojau jai atgalios. Ir tuomet ji nusišypsojo tokia plačia šypsena, kokios nebuvau matęs labai, labai seniai.

* Norvegų kalba tai mėnesių pavadinimai. (*Vert.*)

2 SKYRIUS

Man išėjus iš baseino mergaitė vis dar stovėjo ant sniego. Nebe prie lango, o priešais duris. Raudoną jos paltuką apšvietė gatvės žibintas, o ant jos kepuraitės žvilgėjo sniegas. Ji šokčiojo nuo vienos kojos ant kitos greičiausiai todėl, kad nesušaltų. O pastebėjusi mane vėl plačiai nusišypsojo, įsibėgėjo ir sniegu prišliuožė iki manęs.

– Pagaliau pasirodei! – prišliuožusi pasakė.

– Ką? – nustebau.

Mergaitė tebespoksojo į mane. Nežinojau, ką jai sakyti. Ji aiškiai lūkuriavo manęs. Tačiau kodėl? Ar buvau ją sutikęs anksčiau? Nejau turėčiau ją pažinoti? Galbūt kartu su ja lankėme tą pačią mokyklą? Gal ji antros eilės pusseserė, kurią buvau sutikęs šeimos šventėje? Rausiausi atmintyje, tačiau niekaip neįstengiau prisiminti, kad būčiau kažkur ją matęs. Esu tikras, kad šį veidą būčiau įsidėmėjęs. Nedidelį ir strazdanotą, su pilkomis akimis, kurios tarsi spinduliavo šviesą žiemos tamsoje, ir plačią šypseną su didele švarple tarp viršutinių dantų.

– Aš esu Hedviga, – prisistatė mergaitė. – Ne, lukterėk, turiu tinkamai prisistatyti, ilgu pilnu vardu. Esu Hedviga... ir man norėtųsi pasakyti, kad esu Hedviga Viktorija Johana Rozendal Ekelund ar kažkaip panašiai... Bet tai būtų netiesa. O meluoti, kaip žinoma, nereikia, ir ypač tada, kai žmogų susitinki pirmą kartą.

Ji stabtelėjo atsikvėpti, ir tai buvo protinga, nes iš jos žodžiai veržėsi didžiuliu greičiu, jeigu ji nebūtų įkvėpusi oro, greičiausiai jai būtų pasidarę bloga. Tuomet mergaitė ištiesė ranką ir tarė:

– Deja, vadinuosi Hedviga Hansen. Aš – Hedviga Hansen. Tau turbūt atrodo, kad tai paprasta ir šaunu. Kai kurie taip ir sako, kad vadintis Hansen taip paprasta. Tačiau jie šitaip kalba tik todėl, kad jų pačių vardai yra gerokai įdomesni, taigi jie nėra net pagalvoję, kaip pilka ir nuobodu vadintis tik Hansen. Aš net neturiu antro vardo, nė menkiausio Ana, Engė ar bent tokio nuobodaus kaip Gerda, kurį būtų galima įsprausti tarp Hedvigos ir Hansen. Žinai, visuomet jausiu nepasitenkinimą savo tėvais, kuriems pritrūko bent kruopelytės fantazijos, kai man suteikė šį vardą.

– O, – teištariau. – Na... aišku.

Daugiau neįstengiau įterpti nė žodelio. Niekada anksčiau nebuvau sutikęs žmogaus, kuris taip greitai ir tiek daug bertų žodžių. Kada net neaišku, ką reikėtų į tai atsakyti. Staiga pastebėjau jos vis dar ištiestą ranką ir paskubėjau paduoti savąją.

– Julianas, – prisistačiau. – Julianas Vilhelmsenas.

– Sveikas, Julianai, – pasisveikino Hedviga. – Iš tikrųjų tu nė nenumanai, kad esu nepaprastai, tiesiog širdį veriančiai laiminga tave sutikusi.

– Oi, negali būti.

– Ar galime eiti? – pasidomėjo.

– Taip.

Turėjau eiti namo, bet jeigu Hedviga pageidauja paėjėti kartu, juk negaliu atsisakyti. Mažais žingsneliais ji skubėjo paskui mane ir iš tiesų atrodė „nepaprastai, tiesiog širdį veriančiai“ laiminga. Išties neprisimenu, kad kada nors anksčiau būčiau sutikęs šitaip besidžiaugiantį žmogų.

– Puikiai plauki, – ištarė šypsodamasi. – Pirmyn atgal, pirmyn atgal. Ir dar taip greitai. Kaip šito išmokai? Ar jau seniai plaukioji? Ar dažnai treniruojiesi?

– Taip, – atsakiau.

– Reikės apie tai pamąstyti. Įstabu mokėti šitaip gerai plaukti, tarytumei sklęstum vandeniu it žuvis ar koks ryklys. Ar dažnai pagalvoji, kad esi nelyginant ryklys, plaukiantis pašėlusiu greičiu ir medžiojantis grobį? Didžiulis pavojingas ryklys. Arba linksmas šokinėjantis delfinas? Man jie labai patinka. O tau ar patinka delfinai? Atrodo, lyg jie visuomet šypsotųsi. Ar pastebėjai, kad delfinai šypsosi? Man atrodo, taip yra todėl, kad jie nepaprastai laimingi galėdami plaukti. Kaip manai, gal jie išties šypsosi visą laiką todėl, jog yra laimingi, nes geba taip mitriai skrieti vandeniu?

– Taip, – pritariau.

– O tu ne itin šnekus, – pastebėjo Hedviga. – Bet vis tiek man labai patinki, o dar taip gerai plauki. Ar suvoki, kokia laimė mokėti šitaip fantastiškai plaukti?

– Niekada anksčiau apie tai nesusimąsčiau, – atsakiau jai.

– Turėtum iš tiesų rimtai ir primygtinai atsakingai pagalvoti, – dėstė Hedviga.

Pirmąsyk ji akimirką nutilo. Pažvelgiau į ją. Dabar ji nebesišypsojo ir beveik griežtai žvelgė į mane, tarsi iš tikrųjų turėčiau susivokti, koks aš laimingas, gebėdamas taip puikiai plaukti. Ir staiga susivokiau.

– O tu... Tu nemoki plaukti? – paklausiau.

Hedviga neatsakė, tačiau jos akys staiga sublizgo.

Viena žymiausių norvegų rašytojų MAJA LUNDE (Maja Lundė)
sukūrė nepamirštamą kalėdinę istoriją vaikams.

.....

Artėja Kūčios. Per jas Julianui sueis dešimt. Anksčiau tai būdavo pati geriausia diena metuose: namai išpuošti, visur kvepia imbieriniais sausainiais, ant eglutės žiba žvakutės ir skamba Kalėdų giesmės.
Viskas, ko reikia tikroms šventėms!
Tačiau šiais metais namai paskendę liūdesy. Vasarą mirė vyresnioji sesė Junė, ir nuo to laiko tėtis su mama atrodo kaip nesavi... Julianui regisi, kad šiais metais niekam neberūpi Kalėdos. Tačiau vieną dieną jis sutinka Hedvigą – linksmą raudonplaukę, kuri kalba neužsičiaupdama ir labiau už viską mėgsta Kalėdas.
Ir į berniuko gyvenimą kartu su draugyste vėl ima grįžti džiaugsmas.
Bet kodėl Hedviga jam ne viską pasakoja? Ir kas yra tas niūrus senis, slankiojantis apie jos namus, apie kurį ji nenori kalbėti? Aplink – vien paslaptys... O Kalėdos vis artėja.
Julianas padarys viską, kad mama su tėčiu vėl šypsotųsi.
Ir kad į namus vėl grįžtų Kalėdų džiaugsmas!
„Sniego sesė“ – nuostabus pasakojimas apie džiaugsmą ir liūdesį, apie tai, kad kartais netenkame tų, kuriuos labiausiai mylime, – ir kad jie visuomet lieka su mumis. Tai kupina sniego ir paslapčių istorija, kuri tikrai jūsų namus pripildys kalėdinės nuotaikos.

ISBN 978-609-466-429-8
9 786094 664298
TYTO ALBA

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt